

การบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกระบบและ
การศึกษาตามอัธยาศัยของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอพนสนิม
The Participation Management of Network Party in Administration of Non-Formal and
Informal Education in Phanat Nikhom District.

ดวงรัตน์ เหลืองอ่อน¹, พลธาวิน Wacharadhorntumrong², กัลยา มั่นล้วน³, และณัฏฐกัญญ์ หมั่นสา⁴

Duangrat Luangon¹, Pholthawin Wacharadhorntumrong², Kanlaya Munluan³, and Natthakan Muensa⁴

¹หน่วยวิจัยวิทยาการปัญญาและนวัตกรรม วิทยาลัยวิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา มหาวิทยาลัยบูรพา

²ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านสวนอุดมวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

³อาจารย์ประจำ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

⁴ผู้อำนวยการ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอพนสนิม

¹Cognitive Science and Innovative Research Unit (CSIRU), College of Research Methodology and Cognitive Science, Burapha University

²Director of Bannongsuechang School Chonburi Primary Educational Service Area Office 1

³Lecturer from the Faculty of Nursing Huachiew Chalermprakiet University

⁴Director of Phanat Nikhom District Non-Formal and Informal Education Centre

Corresponding Author Email: Duangoh@gmail.com

Received: 26 February 2021

Revised: 13 March 2021

Accepted: 24 March 2021

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย 2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่มีส่วนร่วม และสถานะที่เกี่ยวข้องกับกลุ่ม และ 3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถาม โดยมีกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 306 คน ที่มาจากการหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krecie & Morgan แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของ กศน. อ.พนสนิม โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของ กศน. อ.พนสนิม จำแนกเพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่มีส่วนร่วม และสถานะที่เกี่ยวข้องกับกลุ่ม โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน และ 3) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ควรมีการสำรวจความต้องการของประชาชนในเรื่องข้อมูลผู้ไม่รู้หนังสือ ควรมีส่วนร่วมในการเป็นสถานศึกษาภาคีเครือข่ายโดยใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สำนักงาน กศน. ควรมีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานที่ผิดพลาด ควรสนับสนุนกิจกรรม เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปฏิบัติงาน/ครู ของ กศน. กับชุมชนพื้นที่ และควรมีส่วนร่วมในการรับทราบและพิจารณาให้ความเห็นชอบรายงานการนิเทศติดตาม ของ กศน.

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, การจัดการการศึกษา, ภาคีเครือข่าย, การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

Abstract

The purposes of this study were 1. to study the participation management of network party in administration of non-Formal and informal education. 2. to compare the participation management of network party in administration of non-Formal and informal education classified by gender, age, education degree, time of participation and status involving of group. And 3. to study the guidelines of the participation management of network party in administration of non-Formal and informal education. This Quantitative Research Research methods. The instrument was a 5-point rating scale questionnaire. The sample consisted of 306 subjects comprised the participant members and those of the network party of non-Formal and informal education in phanat nikhom district. Krecie & Morgan table was used for calculating the sample size. The statistics used were frequency discrimination, percentage, mean, standard deviation, t-Test and One-way ANOVA. The results are as follows: 1) The participation management of network party in administration of NFE in phanat nikhom district was overall and in separate aspects found high. 2) The participation management of network party in administration of NFE in phanat nikhom district classified by gender, age, education degree time of participation and status involving of group found no statistically significant difference. And 3) The guidelines of the participation management of network party in administration of NFE in phanat nikhom district were as follows: surveying people's need on the information of the unreadable, participating in the administration as network party schools by using the basic education curricular issued by Office of NFE, being responsible for mistaken task, boosting activities building collaboration between the teachers in community learning centers and the local community and taking part in approval and supervision reporting.

Keywords: Administration, Educational Management Functions, Network Party, Non-formal and Informal Education

บทนำ

พระบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 15 ได้กำหนดรูปแบบการจัดการศึกษาสามรูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) โดยได้กำหนดนิยามการศึกษานอกระบบไว้ว่า เป็นการจัดการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาการจัดการศึกษา การวัดประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษาโดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม และพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาไว้ในมาตรา 8 ระบุว่า การจัดการศึกษาให้ยึดหลักการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชนให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องจากบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ว่าด้วยการจัดการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 15 ประกอบมาตรา 8 จึงนำไปสู่การตราพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 เพื่อกำหนดแนวทางในการจัดการศึกษานอกระบบ โดยผสมผสานระหว่างการศึกษาทั้งสามรูปแบบ เพื่อให้สามารถพัฒนาการศึกษาและคุณภาพชีวิตของประชาชนได้อย่างต่อเนื่อง พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 มาตรา 6 ได้กำหนดไว้ว่า การส่งเสริมสนับสนุนการศึกษานอกระบบให้ยึดหลักความเสมอภาคในการเข้าถึงและได้รับการศึกษาอย่างกว้างขวาง ทั้งถึง เป็นธรรม และมีคุณภาพเหมาะสมกับชีวิตของประชาชนตลอดทั้งกระจายอำนาจแก่สถานศึกษาและการให้ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ นอกจากนี้ ในมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น.2-5)

กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการต้องส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยให้ความสำคัญแก่ผู้เกี่ยวข้อง ตามบทบาทและหน้าที่ คือ 1) ผู้เรียน ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์ มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ และสามารถเลือกใช้บริการได้หลากหลายตามความต้องการของตนเอง 2) ผู้จัดการเรียนรู้สำหรับการศึกษา นอกระบบและผู้จัดการเรียนรู้สำหรับการศึกษาตามอัธยาศัย มีการดำเนินการที่หลากหลายตามศักยภาพเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนโดยบูรณาการความรู้ ปลูกฝังคุณธรรม และค่านิยมที่ดีงาม และ 3) ผู้ส่งเสริมและสนับสนุน ซึ่งเป็นผู้ที่เอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้เรียนและผู้จัดการเรียนรู้มีการดำเนินการที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

จากบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องดังกล่าว จะเห็นได้ว่าผู้เกี่ยวข้องอยู่สามฝ่าย ซึ่งล้วนมีบทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกัน อย่างชัดเจน การส่งเสริมการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ดังนั้น กศน. อ.พนัสนิคม เป็นสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนทั้งการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาต่อเนื่อง คือ การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต การศึกษาเพื่อพัฒนาสังคม และชุมชน การศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย โดยมี กศน. ตำบล เป็นหน่วยจัดการศึกษา ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต่าง ๆ ตามนโยบาย ซึ่ง กศน. ตำบล เปรียบเสมือนห้องเรียนของสถานศึกษา ต่อมาในปี พ.ศ. 2559 กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานของ กศน. ตำบลขึ้น เพื่อปรับบทบาทภารกิจ กศน. ตำบล ให้สอดคล้อง กับนโยบายรัฐบาลและบริบทของพื้นที่ ตลอดจนรองรับการเป็นประชาคมอาเซียนมากขึ้นภายใต้การขับเคลื่อนการดำเนินงาน 4 ศูนย์เรียนรู้ ประกอบด้วย 1) ศูนย์การเรียนรู้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเกษตรทฤษฎีใหม่ประจำตำบลเป็นศูนย์กลางการส่งเสริม จัดกระบวนการเรียนรู้ และหน่วยประสานงานแหล่งเรียนรู้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงภายในชุมชน ดำเนินงานร่วมกับกองอำนวยการ รักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) 2) ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตยประจำตำบล เพื่อสร้างการเรียนรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข โดยเฉพาะสิทธิและหน้าที่ในระบอบประชาธิปไตย บูรณาการความร่วมมือกับคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) และภาคประชาสังคม 3) ศูนย์ดิจิทัลชุมชน ซึ่งบริหารจัดการฐานข้อมูลที่จำเป็นสำหรับ กศน. และชุมชน เพื่อให้มีความรู้และรับรู้ที่เท่าทัน ปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกยุคดิจิทัล และ 4) ศูนย์การศึกษาตลอดชีวิตชุมชน เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ให้มีคุณภาพที่สอดคล้องกับนโยบายทางการศึกษา โดยยึดภาคีเครือข่ายชุมชนเป็นฐานในการดำเนินงาน โดย กศน. ตำบล มีบทบาทเป็นผู้ประสานงานและอำนวยความสะดวก

ดังนั้น จากผลการดำเนินการจัดการศึกษาของ กศน. ตำบล ในสังกัด กศน. อ.พนัสนิคม จ.ชลบุรี ที่ผ่านมา พบว่า กศน. ตำบล ได้จัดการศึกษาให้กับประชาชนในพื้นที่ภายใต้การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย กศน. ตำบล ที่ให้การสนับสนุนร่วมจัดการศึกษา ส่งผลให้งานสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติงานประจำปี แต่อย่างไรก็ตาม ยังมี กศน. ตำบล ที่สามารถทำงานบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ก็จริง แต่ยังมีปัญหาและอุปสรรคเกินกว่าที่ดำเนินงานได้อย่างราบรื่น ซึ่งจากการหาข้อมูลเบื้องต้นพบว่า ภาคีเครือข่าย กศน. ตำบล บางแห่งยังเข้ามามีส่วนร่วมหรือเข้ามามีส่วนร่วมน้อย ดังนั้นเพื่อให้การจัดการศึกษาของ กศน. ตำบล เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนในพื้นที่ ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของภาคีเครือข่ายของ กศน. อ.พนัสนิคม เพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงพัฒนาการจัดการศึกษาให้กับประชาชนในพื้นที่ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น การสร้างความร่วมมือและการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย จึงเป็นทางเลือกหนึ่งของการได้มาซึ่งคุณภาพและประสิทธิผลของการจัดการศึกษาที่ต้องการ ซึ่งหากผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละสถานศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ทำงานร่วมกันเป็นทีมและ

เครือข่าย มีวัฒนธรรมที่เป็นเอกภาพที่สามารถเป็นแนวทางหลักให้ผู้บริหารในสถานศึกษายึดถือและปฏิบัติตาม ย่อมส่งผลให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จได้ อันจะส่งผลต่อคุณภาพการบริหารงานของสถานศึกษาและคุณภาพของผู้เรียนที่จะสูงขึ้น พัฒนาก้าวหน้าขึ้นรวมทั้งเป็นประโยชน์ในการจัดทำนโยบายเพื่อส่งเสริมและยกระดับคุณภาพและมาตรฐานสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอนันทนิคม
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอนันทนิคม จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่มีส่วนร่วม และสถานที่เกี่ยวข้องกับกลุ่ม
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอนันทนิคม ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์กร ด้านการบังคับบัญชา ด้านการประสานงาน และด้านการควบคุม

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้เรียน/ผู้ใช้บริการ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 1,222 คน ผู้ปฏิบัติงาน/ครู จำนวน 31 คน ภาคีเครือข่าย กศน. ตำบล จำนวน 20 ตำบล จำนวน 190 คน และผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับ กศน. อ.นันทนิคม หรือมีประสบการณ์เกี่ยวกับงาน กศน. หรือเป็นผู้มีประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารอย่างมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่าย จำนวน 40 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 1,483 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ การสุ่มจากประชากรโดยการกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan (1970, p. 608) ได้ จำนวน 306 คน จากนั้นทำการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster random sampling) โดยใช้สถานที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเป็นเกณฑ์

2. เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน ส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด หลังจากนั้นนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหาโดยหาค่าความสอดคล้องของวัตถุประสงค์กับข้อคำถาม (IOC) พบว่ามีค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00 แล้วจึงนำไปเครื่องมือไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด ซึ่งผลการประเมินมีอำนาจจำแนกระหว่าง 55 - .91 และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีของ Cronbach (1990, pp. 202-204) ซึ่งผลการประเมินค่าความเชื่อมั่นมีค่าความเชื่อมั่น .92

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ผู้เรียน/ผู้ใช้บริการ ผู้ปฏิบัติงาน/ครู ภาคีเครือข่าย กศน. ตำบล และผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับ กศน. อ.นันทนิคม หรือมีประสบการณ์เกี่ยวกับงาน กศน. หรือเป็นผู้มีประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารอย่างมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่าย จำนวน 306 ฉบับ โดยกำหนดเวลาในการตอบแบบสอบถาม และส่งกลับคืนให้ผู้วิจัย ภายใน 7-15 วัน โดยดำเนินการติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการแจกแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมทางสถิติเพื่อทดสอบค่าที (t-Test) และการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการเปรียบเทียบโดยการทดสอบค่าที (t- Test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอนันทนิคม ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอนันทนิคม

ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 232 คน คิดเป็นร้อยละ 75.80 มีอายุระหว่าง 25-45 ปี ร้อยละ 76.10 มีระดับการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า ร้อยละ 51.00 มีระยะเวลาที่มีส่วนร่วมร่วมกับ กศน. อ.นันทนิคม ระหว่าง 5-10 ปี ร้อยละ 49.70 และมีสถานะเกี่ยวข้องกับกลุ่มกับ กศน. อ.นันทนิคม เป็นผู้เรียน/ผู้ใช้บริการของ กศน. อ.นันทนิคม ร้อยละ 82.40 และผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของ กศน. อ.นันทนิคม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.08$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยเรียงมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการจัดองค์กร ($\bar{x} = 4.18$) ด้านการบังคับบัญชา ($\bar{x} = 4.09$) ด้านการวางแผน ($\bar{x} = 4.08$) ด้านการประสานงาน ($\bar{x} = 4.07$) และด้านการควบคุม ($\bar{x} = 4.01$) ตามลำดับ

2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอนันทนิคม จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่มีส่วนร่วม และสถานะที่เกี่ยวข้องกับกลุ่ม

ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของ กศน. อ.นันทนิคม จำแนกเพศ ($p = .86$) อายุ ($p = .72$) ระดับการศึกษา ($p = .20$) ระยะเวลาที่มีส่วนร่วม ($p = .59$) และสถานะที่เกี่ยวข้องกับกลุ่ม ($p = .48$) พบว่า โดยรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน

3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอนันทนิคม ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์กร ด้านการบังคับบัญชา ด้านการประสานงาน และด้านการควบคุม

ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอนันทนิคม พบว่า

3.1 ด้านการวางแผน โดยเรียงลำดับจากค่าร้อยละมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ มีการสำรวจความต้องการของประชาชนในเรื่องข้อมูลผู้ไม่รู้หนังสือ ร้อยละ 58.17 มีการจัดการศึกษาให้ตรงตามความต้องการของประชาชนในชุมชน เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์กับผู้เรียนมากที่สุด ร้อยละ 17.65 และมีการวางแผนบูรณาการ การทำงานร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่อยู่ใน อ.นันทนิคม รวมถึง กศน. อ.นันทนิคม ร้อยละ 12.42 ตามลำดับ

3.2 ด้านการจัดองค์กร โดยเรียงลำดับจากค่าร้อยละมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ มีส่วนร่วมในการเป็นสถานศึกษาภาคีเครือข่ายโดยใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สำนักงาน กศน. ร้อยละ 28.43 มีการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของ กศน. ให้ประชาชนในชุมชนทราบ ร้อยละ 24.51 และมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชุมชน โดยการจัดหาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นวิทยากร เป็นต้น ร้อยละ 20.59 ตามลำดับ

3.3 ด้านการบังคับบัญชา โดยเรียงลำดับจากค่าร้อยละมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ มีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานที่ผิดพลาด พร้อมทั้งมีความกระตือรือร้นที่จะแก้ไข ปรับปรุง ไปในทางที่ดีขึ้น ร้อยละ 37.25 มีการบริหารงานโดยวางแผนงาน กศน. อำเภอล่วงหน้าเสมอ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงาน ร้อยละ 24.52 และมีการกระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติงานมีความกระตือรือร้นในการทำงาน ร้อยละ 24.18 ตามลำดับ

3.4 ด้านการประสานงาน โดยเรียงลำดับจากค่าร้อยละมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ สนับสนุนกิจกรรม เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปฏิบัติงาน/ครู ของ กศน. กับชุมชนพื้นที่ ร้อยละ 37.90 การประสานงานด้านต่าง ๆ สำหรับการปฏิบัติงานของ กศน. กับผู้นำชุมชน ร้อยละ 30.07 และการช่วยเหลือ การประสานงานระหว่างหน่วยงาน กศน. กับชุมชน ร้อยละ 20.92 ตามลำดับ

3.5 ด้านการควบคุม โดยเรียงลำดับจากค่าร้อยละมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ มีส่วนร่วมในการรับทราบและพิจารณาให้ความเห็นชอบรายงานการนิเทศติดตามของ กศน. ร้อยละ 27.12 มีส่วนร่วมในการจัดทำรายงานการนิเทศ ติดตามและประเมินผลของ กศน. ร้อยละ 26.14 และมีการวางแผนการนิเทศติดตามและประเมินผลของ กศน. ร้อยละ 24.84 ตามลำดับ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอนันทนิคม ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอนันทนิคม พบว่า การบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของ กศน. อ.นันทนิคม เมื่อพิจารณาโดยรวมและรายด้าน ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการจัดองค์กร ด้านการบังคับบัญชา ด้านการวางแผน ด้านการประสานงาน และด้านการควบคุม ตามลำดับ

2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอนันทนิคม จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่มีส่วนร่วม และสถานที่เกี่ยวข้องกับกลุ่ม พบว่า การเปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของ กศน. อ.นันทนิคม จำแนกเพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่มีส่วนร่วม และสถานที่เกี่ยวข้องกับกลุ่ม พบว่า โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอนันทนิคม ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์กร ด้านการบังคับบัญชา ด้านการประสานงาน และด้านการควบคุม พบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของ กศน. อ.นันทนิคม พบว่า ควรมีการสำรวจความต้องการของประชาชนในเรื่องข้อมูลผู้ไม่รู้หนังสือ มีการจัดการศึกษาให้ตรงตามความต้องการของประชาชนในชุมชน เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์กับผู้เรียนมากที่สุด ควรมีส่วนร่วมในการเป็นสถานศึกษาภาคีเครือข่ายโดยใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สำนักงาน กศน. ควรมีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานที่ผิดพลาด พร้อมทั้งมีความกระตือรือร้นที่จะแก้ไข ปรับปรุง ไปในทางที่ดีขึ้น

ควรสนับสนุนกิจกรรม เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปฏิบัติงาน/ครู ของ กศน. กับชุมชนพื้นที่ และควรมีส่วนร่วมในการรับทราบ และพิจารณาให้ความเห็นชอบรายงานการนิเทศติดตาม ของ กศน.

การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่องการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอนพนาคมนิคม ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. การบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของ กศน. อ. พนาคมนิคม โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ กศน. อ.พนาคมนิคม สร้างความเข้าใจให้กับภาคีเครือข่ายเกี่ยวกับการ ดำเนินงานการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ส่งผลให้ภาคีเครือข่ายเข้าร่วมจัดกิจกรรมที่จัดขึ้น และมีส่วนร่วมในการ วางแผน กำหนดนโยบายในการบริหารจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Donnelson (2005, p.67) ที่ได้ทำการศึกษา เกี่ยวกับพัฒนาเครือข่ายทางสังคมและวิเคราะห์การสร้างความสัมพันธ์ของเครือข่ายสังคมในอินโดนีเซียและเม็กซิโก พบว่า จุดแข็งของ เครือข่ายทางสังคมจะเน้นศักยภาพของเครือข่าย โดยประกอบด้วยการยกระดับการมีส่วนร่วมของคนในสังคม การปรับปรุงการ บริหารงานและหน้าที่ความรับผิดชอบ นอกจากนี้ยังเน้นด้านความเจริญเติบโตขององค์กรด้วย

2. การเปรียบเทียบการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอนพนาคมนิคม พบว่า

2.1 เพศที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา โดยรวม และรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเพราะเพศชายและเพศหญิงมีโอกาสที่จะเข้ามามีส่วนร่วมไม่ต่างกัน เนื่องจาก สังคมไทยในปัจจุบันไม่ได้ยึดค่านิยมที่ว่าผู้ชายเป็นผู้นำและผู้หญิงเป็นผู้ตาม จึงทำให้เพศไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายใน การจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวิมล หงษ์วิไล (2558) พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กเทศบาล ต.สระบัว อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี เมื่อจำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.2 อายุที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา โดยรวม และรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้นำชุมชนไม่ว่าจะอายุเท่าไรก็เห็นความสำคัญและประโยชน์ที่ได้รับจาก การศึกษา ทุกคนจึงอยากมีส่วนร่วมในการทำประโยชน์เพื่อสังคมและชุมชนของตนเองไม่ว่าจะมีอายุอยู่ในช่วงใดก็ตาม จึงทำให้ อายุไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธนิดา สิงห์พันธ์ (2555) พบว่า การ มีส่วนร่วมของคณะผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยใน จ.สมุทรปราการ มีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยไม่ต่างกัน

2.3 ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายในการจัด การศึกษา โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญ บุคลากร ผู้นำชุมชน และ ผู้ที่มีส่วนร่วมที่จบการศึกษาในระดับต่าง ๆ จึงให้ความร่วมมือร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อทำให้การเรียนการสอนมีคุณภาพ มี มาตรฐานตาม ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ซึ่งจะส่งผลโดยตรงกับนักเรียน จึงทำให้ระดับการศึกษาไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมกับ ภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกันธญาณี ศรีสุรักษ์ (2559) พบว่า ผลการเปรียบเทียบการมีส่วน ร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนพลุดาหลวงวิทยา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี เมื่อจำแนกตามวุฒิ การศึกษา ในรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.4 ระยะเวลาที่มีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายในการจัด การศึกษา โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคลากร ผู้นำชุมชน และผู้ที่มีส่วนร่วมที่ได้มีโอกาสเข้ามา

ปฏิบัติงานในระยะเวลาต่าง ๆ มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในประสบการณ์การทำงานซึ่งกันและกัน ช่วยกันการบริหารจัดการศึกษา ให้บรรลุผลสำเร็จตามที่ตั้งเป้าไว้ จึงทำให้ระยะเวลาที่มีส่วนร่วมไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเทวพร ขำเมธา (2558) พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในกลุ่มสระยาโยสม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 เมื่อจำแนกตามประสบการณ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน

2.5 สถานะที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการศึกษาเป็นการเตรียมความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นโดยรวม ชุมชนจึงให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา โดยการรวมพลังจากชุมชนทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารคน. อ.พนัสนิคม และทุกขั้นตอนของการจัดการศึกษาได้ร่วมคิด ร่วมทำงาน อีกทั้งการจัดการศึกษาในปัจจุบันได้มุ่งพัฒนานักเรียนให้มีความสอดคล้อง และตรงกับความต้องการของท้องถิ่นนั้น ๆ จึงทำให้สถานะที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุษรินทร์ ชาญธาดรี (2557) พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนเทศบาล 2 วัดกลางทิ่มมาวาส "ศิริอุปถัมภ์" อ.พนัสนิคม จ.ชลบุรี เมื่อจำแนกตามสภาพ/สถานะ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอนนทบุรี พบว่า

3.1 ด้านการวางแผน ควรมีการสำรวจความต้องการของประชาชนในเรื่องข้อมูลผู้ไม่รู้หนังสือ มีการจัดการศึกษาให้ตรงตามความต้องการของประชาชนในชุมชน เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์กับผู้เรียนมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการดำเนินงานทางการศึกษาที่จะเกิดประสิทธิภาพนั้น ควรมีการกำหนดปัญหาด้านการศึกษาชุมชน วิเคราะห์ปัญหาของชุมชนในการพัฒนา เพื่อทำให้ทราบความต้องการด้านการเรียนการสอน แล้วนำมาวางแผน จัดทำหลักสูตรระหว่างท้องถิ่นกับกศน. อ.พนัสนิคม ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ Koontz and Donnell (2001, p.51) ที่กล่าวว่า การวางแผนเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งต้องประกอบด้วย การกำหนดเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ขององค์กร และการปฏิบัติเพื่อบรรลุผล

3.2 ด้านการจัดองค์กร ควรมีส่วนร่วมในการเป็นสถานศึกษาภาคีเครือข่ายโดยใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สำนักงาน กศน. ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้การดำเนินงานตามภารกิจขององค์กรบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ต้องให้ความสำคัญกับการจัดองค์กรให้สอดคล้องกับโครงสร้างของหน่วยงานหลัก รองรับกับแผนงานที่กำหนดไว้ เพื่อประสานให้ทุกฝ่ายเข้าใจได้ดี ช่วยลดความซ้ำซ้อน ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องจัดองค์กรให้มีลักษณะที่สมดุล เพื่อประโยชน์ขององค์กร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Peregoy and Kroder (2000, p. 122) ได้ทำการศึกษาค้นคว้า กลยุทธ์สำหรับเครือข่ายด้านการศึกษาในมหาวิทยาลัยดัลลัส ประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่ากลยุทธ์ในการพัฒนาเครือข่ายด้านการศึกษา มีปัจจัยสำคัญที่ช่วยทำให้เกิดประสิทธิภาพและเครือข่ายเกิดความเข้มแข็ง คือ การเน้นการมีส่วนร่วม โดยเน้นเป้าหมายที่สำคัญเป็นหลักในการพัฒนา

3.3 ด้านการบังคับบัญชา ควรมีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานที่ผิดพลาด พร้อมทั้งมีความกระตือรือร้นที่จะแก้ไขปรับปรุงไปในทางที่ดีขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การบังคับบัญชาเป็นอำนาจและหน้าที่ที่ผู้ที่จะเป็นผู้บังคับบัญชามีอำนาจอยู่ตามที่กฎหมายได้มอบมาให้ มีทั้งคุณและโทษต่อผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชามีกฎหมายรองรับอย่างชัดเจน ผู้บังคับบัญชาจึงต้องมีหลักการในการบังคับบัญชาหรือหลักในการปกครอง ส่วนใครจะยึดอะไรเป็นหลักนั้น ย่อมเป็นหลักที่ดีเป็นไปในเชิงบวก เมื่อผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดปัญหาก็ควรต้องเข้าไปช่วยแก้ปัญหา และหาวิธีทำให้ปัญหานั้นไม่เกิดซ้ำอีก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของลำเพย เย็นมนัส

(2553) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารงานใด ๆ จะเกิดประสิทธิผลได้ ก็ต่อเมื่อผู้บริหารกระจายความรับผิดชอบอย่างเป็นธรรมไปสู่ผู้ได้บังคับบัญชา โดยต้องใช้การบริหารให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้งานเกิดประสิทธิผล

3.4 ด้านการประสานงาน ควรสนับสนุนกิจกรรม เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปฏิบัติงาน/ ครู ของ กศน. กับชุมชน พื้นที่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การจัดให้มีผู้ประสานงานที่ทำหน้าที่แทนผู้บริหารเพื่อประสานงานภายในกับการเรียนชุมชน จะให้ทำการดำเนินงานไปได้รวดเร็วว่าการรอเพียงผู้บริหารเป็นผู้ประสานงาน ส่งผลให้เกิดความรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Shrestha (2008, p.72) ที่ได้ศึกษาเครือข่ายการเรียนรู้ โดยการวิเคราะห์สถานการณ์การสร้างชุมชนในสังคมของการศึกษาตามอัธยาศัย การศึกษาใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนนิวเซาท์ เวลส์ ในประเทศออสเตรเลีย พบว่า ปัจจัยที่สนับสนุนเครือข่ายการเรียนรู้ ได้แก่ การมีชุมชนที่เข้มแข็ง โดยเฉพาะชุมชนที่ได้รับการพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง ชุมชนที่มีความศรัทธาและความเชื่อมั่น นอกจากนี้ชุมชนยังมียุทธศาสตร์การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ที่ชัดเจน การเน้นการมีส่วนร่วม และการสร้างแรงจูงใจให้ชุมชนเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นปัจจัยสำคัญในการเสริมสร้างจุดแข็งของเครือข่ายการศึกษาตามอัธยาศัย

3.5 ด้านการควบคุม มีความร่วมมือในการรับทราบและพิจารณาให้เห็นชอบรายงานการนิเทศติดตาม ของ กศน. ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการประสานภาคีเครือข่ายร่วมติดตามผลการดำเนินงาน และการติดตามผลการดำเนินงานยังไม่มีรูปแบบที่หลากหลายและเป็นระบบ ซึ่งถ้ามีการพัฒนาระบบการนิเทศติดตามและรายงานผลให้มีรูปแบบที่ชัดเจนจะส่งผลให้พัฒนาการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาเป็นไปในแนวทางที่ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภาวนันท์ ศิริวัฒนไกรกุล (2553) พบว่า การพัฒนาระบบการนิเทศติดตามการดำเนินงาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเฉลิมพระเกียรติ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนครราชสีมา คือ การสร้างทางเลือกและรูปแบบการนิเทศที่หลากหลาย สามารถดำเนินการนิเทศได้ตามภารกิจงาน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์

1.1 ควรเน้นการมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายและเป็นรูปธรรม และการมีส่วนร่วมในการมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรและผู้เกี่ยวข้องกับ กศน. อ.พนัสนิคม

1.2 ควรมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ข้อมูลข่าวสาร เช่น ประชาสัมพันธ์การรับสมัครนักศึกษา การจัดกิจกรรมห้องสมุดเคลื่อนที่ เป็นต้น เพื่อให้ประชาชนในชุมชนได้ทราบข้อมูลของ กศน. อ.พนัสนิคม

1.3 ควรกระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่ใน กศน. อ.พนัสนิคม มีความซื่อสัตย์ สุจริต ในบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารงาน กศน.

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเรื่องความร่วมมือของภาคีเครือข่าย ในการจัดการศึกษาด้านวิชาการของ กศน. อ.พนัสนิคม

2.2 ควรศึกษาเรื่องความร่วมมือการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของ กศน. อ.พนัสนิคม

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญ คณาจารย์ นักวิชาการ นักวิจัยที่ให้คำแนะนำงานวิจัยสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และขอขอบพระคุณกลุ่มทดลอง กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ที่ได้ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ด้วยดีเสมอมา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษาระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยพ.ศ. 2551. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- กันธญาณี ศรีสุรักษ์. (2559). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนพลูตาหลวงวิทยา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เทวพร ขำเมธา. (2558). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในกลุ่มระยะยาโยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธนิดา สิงห์พันธ์. (2555). การมีส่วนร่วมของคณะผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในจังหวัดสมุทรปราการ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- บุษรินทร์ ชาญธาดรี. (2557). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนเทศบาล 2 วัดกลางทิ่มมาวาส "ศิริอุปถัมภ์" อำเภอพนสนิม จังหวัดชลบุรี. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภาวินันท์ ศิริวัฒนไกรกุล. (2553). การพัฒนาระบบนิเทศติดตามการดำเนินงานของ กศน.ตำบล ของศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ลำเพย เย็นมนัส. (2553). บทบาทของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษาในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุวิมล หงษ์วิไล. (2558). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing* (5th ed.). New York: Harper and Collins.
- Donnelson, A. J. (2005). *Social networks poverty and development: an analysis of capacity building in arizona and new mexicocolonias*. Arizone: The University of Arizona.
- Koontz, H. & Donnell, R. J. (2001). *Essentials of management* (3rd ed). New Delhi: TATA.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Journal Education and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Peregoy, R., & Kroder, S. (2000). Developing strategies for networked. *Education*, 28(1).
- Shrestha, M. (2008). Knowledge networking: A dilemma in building social capital through nonformal education. *Adult Education Quarterly*, 58(2), 129-150.